

TERRAFEM

BOX 321 21, 100 64 STOCKHOLM

INFO@TERRAFEM.ORG | WWW.TERRAFEM.ORG

REMISSVAR – SOU 2025:59

STÄRKT LAGSTIFTNING MOT HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

Terrafem tillstyrker i huvudsak de förslag som läggs fram i SOU 2025:59 och ser betänkandet som ett viktigt steg för att stärka skyddet för kvinnor och barn som utsätts för våld i hederns namn. Vi betonar samtidigt att straffskärpningar måste kombineras med långsiktiga stödinsatser, ett starkt barnrättsperspektiv, språklig tillgänglighet och resurser till kvinnojourer. Lagstiftningen bör förankras i forskning och i en förståelse som är förenlig med GREVIO:s rekommendationer, där våld i hederns namn betraktas som en del av mäns våld mot kvinnor.

1. Inledning

Terrafem är en rikstäckande ideell kvinnoorganisation som sedan år 2000 arbetar för att kvinnor och flickor med utländsk bakgrund ska få skydd och stöd på sitt modersmål när de utsätts för mäns våld. Vi driver Sveriges första nationella jourtelefon på över 70 språk och har lång erfarenhet av att möta kvinnor som utsatts för våld i hederns namn.

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2025:59). Vi välkomnar utredningen som ett viktigt steg för att förstärka det rättsliga skyddet för kvinnor och barn, men ser behov av kompletteringar och förtydliganden för att lagstiftningen fullt ut ska skydda de kvinnor vi möter.

2. Straffskalor för äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott

Vi tillstyrker förslaget att höja straffmaximum till sex år. En sådan skärpning markerar brottens allvar. Men för att åtgärden ska få verklig effekt måste den kombineras med:

- Statlig finansiering av långsiktigt stöd, inklusive psykosocialt stöd, tillgång till skyddade boenden och ekonomisk trygghet.
- Nationella riktlinjer för språklig tillgänglighet, där rätt till tolk alltid garanteras.
- Obligatorisk utbildning för socialtjänst och rättsväsende i bemötande av kvinnor utsatta för våld i hederns namn.

Utan parallella åtgärder riskerar straffskärpningen att bli symbolisk.

3. Äktenskapsresebrott, inklusive försök, förberedelse och stämpling

Vi tillstyrker förslaget att införa äktenskapsresebrott. Våra erfarenheter visar att kvinnor och barn ofta förs utomlands mot sin vilja, och lagstiftningen måste ge möjlighet att ingripa redan i planeringsstadiet. Kriminalisering av försök, förberedelse och stämpling är därför nödvändig.

Samtidigt måste medverkansreglerna utformas så att kvinnor i utsatta positioner inte riskerar att felaktigt åtalas. För barn krävs särskilda rättssäkerhetsgarantier under rättsprocessen – t.ex. rätt till särskilt juridiskt biträde, anpassade förhörsmetoder eller att barn ska få komma till tals på ett tryggt sätt.

4. Brottet hedersförtryck och fridskränkingsbrotten

Vi har tidigare uttryckt skepsis mot att införa en särskild paragraf om hedersbrott. Vår principiella ståndpunkt är att våld i hederns namn är en del av mäns våld mot kvinnor och bör omfattas av fridskränkingsbrotten.

På kort sikt kan dock en utvidgning av brottet hedersförtryck stärka skyddet och underlätta lagföring. På längre sikt ser vi behov av att fridskränkingsbrotten utvidgas så att de uttryckligen omfattar våld i hederns namn, för att undvika särlagstiftning som riskerar att bidra till stigmatisering.

5. Erkännande av utländska äktenskap

Vi tillstyrker skärpta regler för erkännande av utländska äktenskap men framhåller att lagstiftningen måste säkerställa kvinnors rättigheter. Om erkännande vägras måste det finnas tydliga regler om vilka rättsverkningar som ändå ska gälla, så att kvinnors rättsställning inte försvagas, särskilt vid månggifte.

Vi föreslår att övergångsbestämmelserna förtydligas samt att myndigheterna ges vägledning i hur reglerna ska tillämpas för att undvika rättsosäkerhet.

6. Höjda straff för brott med hedersmotiv

Vi tillstyrker skärpningar av straff för brott med hedersmotiv eftersom de markerar allvaret i gärningarna. Men för att detta ska få genomslag krävs:

- Ökad kompetens inom rättsväsendet om våld i hederns namn.
- Tydliga verktyg för att identifiera hedersmotiv.

Vi vill också varna för att en utvidgad användning av hemliga tvångsmedel kan skrämma kvinnor till tystnad om den upplevs som ytterligare kontroll.

7. Användning av LVU vid hedersrelaterade risker

Vi tillstyrker en tydligare användning av LVU i ärenden där barn riskerar att utsättas för våld i hederns namn. För att detta ska ske rättssäkert krävs:

- Ett traumamedvetet bemötande inom socialtjänst och familjerätt.
- Att lagstiftningen säkerställer att både barn och mödrar omfattas av skyddet.

8. Utvidgad sekretess

Vi tillstyrker förslaget om utvidgat sekretesskydd för personer som lever skyddat. Utan robust sekretess riskerar kvinnor och barn att spåras och föras bort. Detta är en av de mest akuta reformerna och bör prioriteras högt.

9. Resurser och implementering

För att lagändringarna ska få effekt krävs:

- Öronmärkta statliga resurser till kvinnojourer
- Utbildningsinsatser för rättsväsendet, socialtjänsten och skolan.
- Samordnad myndighetspraxis mellan polis, åklagare och socialtjänst.

Reformernas genomslag bör följas upp med indikatorer, exempelvis:

- Antal kvinnor och barn som beviljas långsiktigt skydd.
- Jourernas kapacitet före och efter reformerna.
- Andel lagföringar där hedersmotiv identifieras och används.

10. Barnrättsperspektiv

Barn måste erkännas som egna rättighetsbärare. Det innebär rätt till tolkning på modersmål, långsiktigt stöd och säkra vägar ut ur våldet. Ett barnrättsperspektiv kan inte realiseras utan att

även mödrarnas rättigheter garanteras.

11. Övriga frågor

Migrationsrättsliga aspekter: Kvinnor i anknytningsärenden är särskilt utsatta då de riskerar utvisning om relationen bryts under de första två åren, även när de utsätts för våld. Vi föreslår en lagändring som garanterar självständig rätt till uppehållstillstånd för kvinnor som utsatts för våld, oavsett relationens längd.

Transnationellt våld: Våld i hederns namn utövas ofta över gränser, både genom släktingar utomlands och digitala hot. Skyddet måste därför gälla även när våldet sker utanför Sveriges gränser.

Forskningsförankring: Utredningen behöver stärka sin forskningsgrund. Vi delar GREVIO:s rekommendationer om att våld i hederns namn inte bör framställas som väsensskilt från mäns våld mot kvinnor. Konsekvensanalys bör också belysa diskrimineringsrisker.

Stigmatisering och diskriminering: Lagstiftning och myndighetspraxis får inte bidra till stigmatisering av personer med utländsk bakgrund. Ett antirasistiskt och rättighetsbaserat perspektiv måste vara vägledande i all implementering.

12. Slutsats

Terrafem välkomnar lagändringarna och delar målsättningen om ett starkare skydd för kvinnor och barn som utsätts för våld i hederns namn. Men lagstiftningen ensam kan inte bryta våldet. För att reformerna ska bli verkningsfulla krävs långsiktiga satsningar på stöd, språklig tillgänglighet och samarbete med kvinnojourer.

Vi uppmanar regeringen att skärpa straffen, men också samhällskontraktet, genom att kombinera rättsliga reformer med resurser, stöd och förebyggande arbete.

Stokholm den 1 september 2025